

2025-11-20
Fi2025/02135**Finansdepartementet**

Konsumentverket

Konjunkturinstitutet

Uppdrag till Konsumentverket och Konjunkturinstitutet att följa och analysera livsmedelsprisernas utveckling

Regeringens beslut

Regeringen ger Konsumentverket i uppdrag att, tillsammans med Konjunkturinstitutet, följa och analysera livsmedelsprisernas utveckling samt analysera om den tillfälliga sänkningen av mervärdesskatten på livsmedel fr.o.m. den 1 april 2026 får fullt genomslag på livsmedelspriserna. Uppdraget ska därmed bidra till ökad transparens avseende livsmedelsprisernas utveckling. Konsumentverket ska ha huvudansvaret för genomförandet av uppdragets olika delar.

Uppdraget ges mot bakgrund av den tillfälliga sänkning av mervärdesskatten på livsmedel från 12 till 6 procent som regeringen har föreslagit i propositionen Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel (prop. 2025/26:55).

Konsumentverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet). Uppdraget ska delredovisas senast den 1 mars 2026, den 1 september 2026 och den 1 september 2027 samt slutredovisas senast den 1 september 2028. Konsumentverket ska löpande informera Regeringskansliet om hur arbetet med uppdraget fortgår.

Bakgrund

Under de senaste åren har svenska hushåll mött betydande ekonomiska utmaningar. En hög inflation har påverkat köpkraften negativt och lett till märkbara prisökningar, bl.a. inom dagligvaruhandeln. Många familjer upplever att det har blivit svårare att få vardagsekonomin att gå ihop, inte minst på grund av höga matpriser.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stötta hushållen ekonomiskt, bl.a. genom punkt- och inkomstskattesänkningar. Åtgärder har också vidtagits för att underlätta etableringen av nya dagligvarubutiker, med målet att öka konkurrensen och därigenom bidra till en mer stabil prisutveckling. Regeringen har även beslutat om Livsmedelsstrategin 2.0, som syftar till att stärka livsmedelskedjans konkurrenskraft och öka den svenska livsmedelsproduktionen. För att tillfälligt stärka företagens ekonomi har vidare den tillfälliga utökningen av skattenedsättningen på s.k. jordbruksdiesel förlängts.

Forskning och erfarenheter från såväl Sverige som andra länder visar att sänkt mervärdesskatt på livsmedel kan leda till lägre priser för konsumenterna. Riksrevisionen har granskat den sänkning av mervärdesskatten på livsmedel som genomfördes i Sverige 1996 (RiR 2018:25). Enligt granskningen sjönk priserna på kort sikt i ungefär samma omfattning som den sänkta skatten. Effekterna på längre sikt är dock enligt Riksrevisionen mer svårbedömda. Tillfälliga sänkningar av mervärdesskatten som nyligen har genomförts i andra länder, t.ex. Spanien, Portugal och Polen, bedöms också ha bidragit till att dämpa livsmedelspriserna och stärka hushållens ekonomi.

För att ytterligare stärka hushållens ekonomi har regeringen föreslagit en tillfällig sänkning av mervärdesskatten på livsmedel från 12 procent till 6 procent fr.o.m. den 1 april 2026 t.o.m. den 31 december 2027 (prop. 2025/26:55). Regeringen avser även ge Tillväxtverket i uppdrag att genomföra ett regelförenklingsarbete för företag som är verksamma i dagligvaruhandeln. (prop. 2025/2026:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.6).

Det finns behov av att noga följa livsmedelsprisernas utveckling för att undersöka om sänkningen av mervärdesskatten får genomslag på priserna i konsumentledet.

I budgetpropositionen för 2026 föreslås en ökning av Konsumentverkets anslag för uppdraget att följa matprisernas utveckling (prop. 2025/26:1, utg.omr. 18, avsnitt 4.6). Regeringen beräknar att 5 000 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget för 2026 och 5 000 000 kronor för 2027, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

Närmare om uppdraget

Konsumentverket ska identifiera och inhämta statistik från Statistiska Centralbyrån (SCB) och andra källor som bedöms vara relevanta.

Konsumentverket ska vidare, tillsammans med Konjunkturinstitutet,

- i nära dialog med Konkurrensverket utforma ändamålsenliga metoder för att följa prisutvecklingen på livsmedel och göra relevanta analyser,
- beskriva prisutvecklingen och relevanta jämförelsemått för kategorier av livsmedel före, under och efter den tillfälliga sänkningen av mervärdesskatten på livsmedel, dels generellt på marknaden, dels för enskilda dagligvarukedjor, och om det bedöms vara lämpligt även för andra grupper,
- analysera om sänkningen av mervärdesskatten får fullt genomslag på konsumentpriserna i dagligvarubutikerna,
- bedöma i vilken utsträckning andra faktorer har bidragit till prisutvecklingen, t.ex. bristande konkurrens, prisutvecklingen för insatsvaror, förändrade rörelsemarginaler, förändrade omkostnader eller andra omvärldsfaktorer.

Konsumentverket får efter inhämtande av synpunkter från SCB, Konkurrensverket och Konjunkturinstitutet, lämna förslag till åtgärder som kan bidra till att skattesänkningen får fullt genomslag på priserna i konsumentledet. Om ett sådant förslag lämnas, ska myndigheten bedöma och redovisa den förväntade kostnaden och nyttan av åtgärden samt dess eventuella samhällsekonomiska konsekvenser.

Konsumentverket ska vid genomförandet av uppdraget även ha en dialog med och inhämta synpunkter från Svensk Dagligvaruhandel, Livsmedelsföretagen, Lantbrukarnas riksförbund, Matpriskollen, Boverket, Statens jordbruksverk, Tillväxtverket, ett urval av kommuner, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Konsumenter och vid behov andra berörda aktörer.

På regeringens vägnar

Erik Slottnér

Marita Axelsson

Kopia till

Socialdepartementet/HC

Finansdepartementet/BA, ESA, K, S2, SFÖ och SI

Klimat- och näringslivsdepartementet/NIM G2 och G3

Landsbygdsdepartementet/BB och JL

Boverket

Konjunkturinstitutet

Konkurrensverket

Statens jordbruksverk

Statistiska centralbyrån

Tillväxtverket

Lantbrukarnas riksförbund

Livsmedelsföretagen

Matpriskollen

Svensk Dagligvaruhandel

Sveriges Kommuner och Regioner

Sveriges Konsumenter